

SECTION 1

PEDAGOGICAL SCIENCES

УДК 37(092)(460)

Зайченко Н. І.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри
соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук
Національний університет “Чернігівський колегіум”
імені Т. Г. Шевченка

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ІДЕЯ АДОЛЬФО ПОСАДИ

Педагогічна творчість визначного іспанського соціолога, викладача права в Університеті Ов'єдо Адольфо Гонсалеса Посади (Adolfo Gonzalez Posada y Biesca) (18.09.1860, Ов'єдо, Астурія – 8.07.1944, Мадрид) [1] мала важливе значення у становленні соціальної педагогіки в Іспанії на межі XIX – XX століть.

У книзі “Політика та освіта” (Мадрид, 1904) Адольфо Посада розмислював стосовно розбудови системи народної освіти у Королівстві Іспанія. Він відстоював ідею поширення культури в іспанському суспільстві за допомогою національної освіти і просвітництва народу, проте вважав це надто складним завданням сьогодення, оскільки “неписьменність здобула дуже міцної підтримки у традиції нашого народу” [2, с. 6].

Адольфо Посада наполегливо доводив, що усі живі сили народу необхідно віддати на боротьбу за нове життя, і у цій боротьбі освіта стане “єдиним порятунком, єдиним засобом зламати невидимі кайдани” [2, с. 17].

Саме тепер настав час колективної діяльності в Іспанії для розквіту національної освіти. Ця колективна діяльність народу має бути рішуче й розумно підтримана правлячою владою. Украй важливим є сьогодні об'єднання народних зусиль у справі “педагогічної політики” [2, с. 19].

На переконання Адольфо Посади, педагогічна політика у країні має бути спрямована на творення національної освіти. Втручання держави в освітню сферу повинно мати більше функцій, аніж інспектування. Саме держава має засновувати нові школи, організовувати народну

освіту, відкривати центри технічного навчання, освітні заклади для жінок. Педагогічна політика в Іспанії вимагає культурної і високої орієнтації, відкритості; вона має сприяти культурному прогресу держави.

У статті “Реформа початкової освіти” (*La España Moderna*, 1900) [3] Адольфо Посада наголошував, що від часу упровадження закону про обов’язковість початкової освіти (1857 р.) минуло близько півстоліття, але в Іспанії залишався високий рівень неграмотності населення – це понад шість мільйонів людей і мільйони дітей, які не відвідували школи. Державі необхідна добре продумана педагогічна політика, втілювана у конкретних реформах, спроможна охопити шкільну початкову і середню освіту, освіту дорослих, професійну, жіночу та університетську освіту.

За твердженням Адольфо Посади, початкова освіта в Іспанії має по-справжньому набути обов’язкового характеру, стати ступеневою і спрямовуватися на комплексне виховання. Важливо, щоб у державі здійснювалася підготовка вчителів для ланки початкового навчання. Задля формування відповідного вчительського персоналу іспанський освітянин пропонував ужити таких заходів: по-перше, організувати національний корпус інспекторів початкового навчання, які б екзаменували вчителів, спрямовували їх у професійній діяльності; по-друге, запровадити короткотермінові методичні курси, наприклад, у Мадридській нормальній школі або у Мадридському педагогічному музеї, що допомагали б учителям із різних регіонів Іспанії удосконалювати професійну діяльність; по-третє, запросити найкращих учителів нормальних шкіл із-за кордону для ознайомлення зі світовим педагогічним досвідом; по-четверте, перетворити усілякі приміщення, котрі тільки можливо, на шкільні заклади, з тим, щоби розширити мережу початкових шкіл, особливо у віддалених куточках Іспанії [3, с. 92–93].

Проблему освіти Адольфо Посада визначав як “найважчу соціальну проблему”, наголошуючи, що не лишень уряди мають піклуватися про освітню політику, але й саме суспільство загалом має виконати “соціальну функцію просвітництва” [4, с. 211]. Іспанія потребує школи, у якій “пануватиме ліберальний, гуманний, піднесений, чистий дух”; школи, яка надасть перевагу моральній особистості, і, нарешті, школи, яка “точно переживе сьогодення” [4, с. 219].

Провідна соціально-педагогічна ідея Адольфо Посади полягала у розумінні народної освіти як “просвітницької справи задля загального інтересу” [5, с. 2].

У книзі “Модерні педагогічні ідеї” (Мадрид, 1892) [6] Адольфо Посада підкреслював, що задля досягнення суспільного оновлення необхідно, щоби відбулося духовне оновлення людини. Саме тому “соціальне питання” сучасної епохи – це питання педагогічне, і його розв’язання потребує об’єднання усіх сил суспільства, втручання держави, церкви, різних корпорацій, громадянської участі [6, с. 329].

Про те, що ідея солідарності в суспільстві може слугувати підвалиною усього національного життя або усієї політики народу, йшлося у виступі Адольфо Посади на міжнародному конгресі 1909 року. Освітянин проголошував, що “індивід і суспільство не є двома взаємовиключними реальностями, навпаки, вони доповнюють одна одну та ніколи не існують ізольовано в процесі людського буття” [7, с. 424].

Адольфо Посада розмірковував таким чином. Потужний сучасний рух до суспільної солідарності обумовлений, з одного боку, усвідомленням і розумінням, а з іншого боку – прагненням виявити соціальну природу людини. Індивідуальність людини формується завдяки суспільству, а саме суспільство, у свою чергу, постає внаслідок буття індивідуального, як реальний ефект індивідуальних відносин. Найвищий ступінь, якого досягає людина в ході історії (і в процесі виховання), є той, коли вона усвідомлює себе людиною, коли виявляється її фундаментальна ідентичність, психічна, з тим суспільством, у якому вона народилася та в якому живе [7, с. 426].

У замітці “Народні університети” (Heraldo de Madrid, 1903) Адольфо Посада констатував: “Є великою справою суспільної солідарності об’єднання людей задля наукового просвітництва, у праці піднесення душ за допомогою виховної дії просвітництва. Інтелектуали не тому, що вони інтелектуали, а тому, що вони – культурні люди, переступають через класові переваги і віднаходять у цій відмові тверду опору для поширення культури, якою володіють і яка не має бути привілейованою” [8, с. 1].

В Іспанії фундація народних університетів була ініційована викладачами Університету Ов’єдо в 1898 році. Ця “астурійська кампанія” охопила міста Авілес, Хіхон, Лангеро, М’єрес, Трубія, де

було зосереджено робітниче населення, і підвищення рівня його освіченості диктувалося економічними потребами регіону [10, с. 117].

За свідченням Адольфо Посади, в Університеті Ов'єдо, в якому він викладав курс права, для вільних слухачів читалися лекції на теми: "Антропологічні питання", "Сучасний інтелектуальний розвиток Іспанії", "Соціальна реформа в Іспанії", "П. Віторія та його правове вчення", "Соціальне виховання", "Вплив астурийців на оновлення Іспанії у XIX столітті", "Одісея", "Літературне читання", "Старий і сучасний Рим", "Питання суспільної гігієни", "Рух за мир" тощо [9, с. 39], [10, с. 118].

Список літератури

1. Gonzalez Posada y Biesca, Adolfo. Real Academia de la Historia. URL: <https://historia-hispanica.rah.es/biografias/21175-adolfo-gonzalez-posada-y-biesca>.
2. Posada A. Politica y enseñanza. Madrid: Daniel Jorro, Ed., 1904. 268 p.
3. Posada A. La reforma en la primera enseñanza. *La España Moderna*. 1900, agosto. № 140, año XII. P. 73–94.
4. Posada A. Como educaremos a nuestros hijos? *Nuestro Tiempo*. Madrid, agosto 1901. № 8. P. 210–219.
5. Posada A. Revista de enseñanza. *El Imparcial*. Sabado 4 de junio de 1898. № 11.174, año XXXII. P. 2.
6. Posada A. Ideas pedagogicas modernas. Madrid: Libreria de Victoriano Suarez, 1892. 355 p.
7. Posada A. Un congreso internacional. La solidaridad social. *La Lectura. Revista de Ciencias y de Artes*. Madrid: Imp. de La Revista de Archivos, 1909. № 5. T. II, año IX. P. 423–427.
8. Posada A. Universidades populares. *Heraldo de Madrid*. Miercoles 11 de febrero de 1903. № 4468, año XIV. P. 1.
9. Posada A. La transformacion del ideal universitario. *Boletin de la Institucion Libre de Enseñanza*. Madrid, 30 de noviembre de 1910. № 608, año XXXIV. P. 321–329.
10. Зайченко Н. І. Іспанський педагогічний дискурс (кінець XIX – перша третина XX ст.): концептуалізація соціальної педагогіки: монографія. Київ: Ліра-К, 2018. 172 с.